Budapest, 1892. május 27-én. Jüdisches Volksblatt. II. évfolyam 62. sz.

יידישעס פאָלקסבלאַטט.

אונפארטהייאישעס אָרגאַן פיר פּאָליטיק אונד יידישע אינטערעססען.

Előfizetési árak: Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.

פרענומעראציאָנס-פרייז דעם בלאַטטעס:

פיר עסטערייך-אונגארן:

גאנציאהריג 8 גולד׳, האלביאהריג 4 גולד׳, פיערטעליאהריג 2 גולד.

פיר דאס אויסלאנד:

גאנציאהריג 10 גולד׳, האלביאהריג 5 גולד׳, פיערטעליאהריג 2 גולד׳, 50 קר

פרענומעראציאָנסגעלדער, זאָ וויא אללע זענדונגען

זינד צו ריכטען אן

דיא רעדאקציאָן דעס

„יידישעס פאלקסבלאַטט"

בודאפעסט, וואורמהאָף.

Megjelenik hetenkint 3-szor: hétfőn, szerdán és pénteken.

ערשיינט דריימאל וואָכענטליך: מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג.

אנצייגען אונד קאָנקורזע פאָן געמיינדען ווערדען בילליגסט בערעכנעט.

רעדאקציאָן אונד עקספעדיציאָן: בודאפעסט, וואורמהאָף.

בודאפעסט פרייטאג א׳ סיון תרנ״ב.

Felelős szerkesztő: DORNBUSCH MÓR.

הערויסגעבער אונד רעדאקטער: מ׳ ד אָ ר נ ב ו ש.

צווייטער יאהרגאנג, נוממער 62

דיעיעניגען העררען אבאָננענטען, דערען פּראָנומעראציאָן אם .1 יוני צו ענדע געהט, ווערדען אום ערנייערונג דערזעלבען ערזוכט, דאמיט קיינע אונטערברעכונג אין דער צוזענדונג דעס בלאַטטעס אן איהרע אדרעססע איינטרעטע.

וויר מאכען דיא געעהרטען הערדען אבאָננענטען, דערען פּראָנומעראציאָן צו ענדע איזט, זאָוויא דיא נייא איינטרעטענדען פּראָנומעראנטען דאראויף אויפמערקזאם, דאס זיא ביא דער איינצאהלונג דיא אין סעפּאראטאבדרוקק ערשיענענען האָכאינטערעססאנטען ערצאָהלונגען „אריסטאָקראט אונד יודע" אונד „איין געטויפטער יודע אם רוסישען קאיזערהאָפע" פאָן אונס בעאנשפּרוכען קאָננען. אויך פערלאנגען ווערדען דיעזע ביידען ראָמאנע יעדעם ביא איינצאהלונג דער פּראָנומעראציאָן זאָפאָרט צוגעשיקקט.

איינע מאסגעבענדע שטיממע

— איבער דען פערלויף דער קולטוס-דעבאטטע. —

אין דער הייטע ערשיינענדען נוממער דעס „Zsidó Hiradó" שרייבט איין איינפלוססרייכער דעפּוטירטער איינען האָכוויכטיגען ארטיקעל, אין וועלכעם דיא ביא דער קולטוס-דעבאטטע געהאלטענען רעדען אינס רעכטע ליכט געזעטצט ווערדען.

דעם איבעראויס אינטערעססאנטען אויפזאטצע דעס רייכסטאגס-אבגעאָרדנעטען ענטנעהמען וויר פאָלגענדע שטעללען:

וויא שאָן, וויא זעלען-ערהעבענד וואר עס, אלס געסטערן דאס גאנצע פארלאמענט אונטער דעם בעצויבערנדען איינדרוקקע דער בערעדטזאמקייט דעם גראפען אפּפּאָניי דיא ערקלאָרונגען דעס גלאָנצענדסטען ליבעראליסמוס אנהאָרטע. ער ערהאָב זיינע שטיממע פיר וואהרהאפטע רעליגיאָנס- אונד געוויססענס-פרייהייט, פיר דיא גלייכבערעכטיגונג דער פערשיעדענען גלויבענס-בעקענטניססע, פיר דיא רעציפּירונג דער יידישען בירגער, אונד שפּראך פאָן אללדעם מיט יענער איבערצייגענדען בערעדטזאמקייט דער פאָם הערצען קאָממענדען בעגייסטערונג, דיא אללעס מיט זיך הינרייססט, וואס אין איהרען צויבערקרייז געראָטה. וויא האָכשטעהענד פיהלטען וויר אונס אין דיעזעם ערהאבענען מאָמענטע איבער דעם איבריגען אייראָפּא, אין וועלכעם איבעראלל דיא פלוכווירדיגען שפּורען איינער ריקקשריטטליכען ענטוויקעלונג זיכטבאר זינד.

דאָך אין דעמזעלבען אויגענבליקקע האט אונס איין פּיסטאָלען-שוסס צום בעוואוסטזיין דעססען ערוועקקט, דאסס דאס גאנצע נור איין שיממערנדער טרוים וואר. . .

וואס פיר איינענטהימליכע איללוסטראציאָן ביעטען דאָך דיא עראייגניססע דעס ווירקליכען לעבענס צום געדאנקען-גאנגע דעס גראָסען שטאאטס-מאננעס! דרין אים פארלאמענטס-זאאלע פּידהרט אפּפּאָני מיט דען וואפּפען דעס גייסטעס איינען בעגייסטערטען קאמפּף פיר דיא רעכטע דער יודען — אונד דרויסען אין דער רויהען, ווירקליכען וועלט דורכלאָכערט דיא מאָרדערישע קוגעל דיא ברוסט איינעס יונגען מאננעס דעסהאלב, וויל ער אלס יודע עס געוואגט האט, זיך אן דעם גלאָנצענדען באנדעריום בעטהייליגען צו וואָללען, וועלכעס „געבאָרענע הערדען" צום צייכען דער הולדיגונג פיר זיינע מאיעסטאָט דען קאָניג פּעראנשטאלטען. איין טיעפער געגענזאטץ צווישען טהעאָריע אונד פּראקסיס שטאררט אונס דא ענטגעגען אונד צייגט, וויא לייכטזיניג מאן איזט, דען וויללען איינצעלנער אלס איינע טהאט דער געזאממטהייט צו בעטראכטען.

דאָך זאָ זעהר בעדויערנסווערטה דאס שיקקזאל דעס שווער קראנק דארניעדערליעגענדען יונגען לייטנאנטס אויך זיין מאג — ברויכטע מאן איהם אן אונד פיר זיך קיינע גראָסערע בעדייטונג צוצושרייבען, וויל זיך דאָך דאריבער שטרייטען לאָססט, אָב עס דענן ראטהזאם וואר, דיא שראנקען דער אריסטאָקראטישען אבגעשלאָססענהייט צו דורכברעכען אונד זיך אין דיא רייהען דער באראָנע אונד גראפען צו דראָנגען? אבער דאס פערהאָנגניסספאָללע דועלל בירגט אין זיך אונלייגבאר איינע טיעפע בעדייטונג. . . שאָנונגסלאָז צעררייססט עס דאס אין דען פערקעהר געבראכטע ליגען-געוועבע פאָן „גלייכהייט אונד ברידערליכקייט"; דענן ניכט נור ביים האָהען אדעל, זאָנדערן אים גאנצען פּראקטישען לעבען פינדען וויר דען אָבערוואָהנטען געגענזאטץ. דיא עבען יעטצט אויף דער טאגעס-אָרדנונג שטעהענדע קולטוס-דעבאטטע ליעפערט עבענפאללס פיעלע טריריגע בעווייזע דאפיר, דאס איינע אונ-איבערבריקקבארע לעערע דיא פערשפּרעכונגען פאָן דער ערפיללונג דערזעלבען טרעננט. אונוויללקירליך עמפּפאנגען וויר נאָמליך דען איינדרוקק, אלס אָב היגטער אללדעם, וואס וויר אים פארלאמענט פאָן דען פערטרעטערן דער פערשיעדענען קאָנפעססיאָנען געהאָרט האבען, אירגענד איין הינטערגעדאנקע פערבאָרגען איזט. אָדער האט מאן ניכט פאָרלייפיג וועניגער פערלאנגט, אלס מאן טהאטזאָכליך ווינשט? אונד האט מאן ניכט מעהר פערשפּראָכען, אום דאנן דעסטאָ וועניגער האלטען צו מיססען? בעזאָנדערס דאס פערהאלטען דער יידישען אבגעאָרדנעטען פאָן דער רעכטען זייטע, דאס פאָרגעהען דער נעאָלאָגען דעפּוטירטען וואר איין זאָלכעס, דאס איהרע איינגענטליכען צ׳עלע אונד בעשטרעבונגען אין נעבעל היללטע. ביא דיעזער געלעגענהייט צייגטע עס זיך נור צו זעהר, וויא בעדויערליך עס איזט, דאס קיין איינציגער יידישער דעפּוטירטער אים פארלאמענטע זיטצט, דער זיך צו דען אָרטהאָדאָקסען גרונדזאָטצען בעקעננט.

טראָטץ אללער זימפּאטהיע, דיא וויר דעם בערעכטיגטען וואונשע דער יודענשאפט ענטגעגענברינגען, ניכט דורך „פעראָרדנונגען" רעגיערט, זאָנדערן פאָם געזעטצע בעשיטצט צו ווערדען, מאכט אויף אונס דיא גאנצע רעצעפּציאָנס-בעוועגונג דענגאָך דען איינדרוקק, דאס מאן אונטער דעם פאָרוואנדע דער גלייכבערעכטיגונג דער יידישען רעליגיאָן דיא פאטערלאָנדישע אָרטהאָדאָקסיע אין דאס יאָך דער נעאָלאָגען טרייבען וואָללע. דיעזעם געגען דיא אָרטהאָדאָקסיע געריכטעטע אטטענטאט האט ניכט פערפעהלט, דיא אויפמערקזאמקייט דעס אונפּארטהייאישען אונד געוויססענהאפטען לייטערס דעס קולטוסמיניסטעריומס אויף זיך צו לענקען. אין דער טהאט האט גראף ט ש א ק י געגען דען אנטראג דעס אבגעאָרדנעטען כ אָ ר י ן אים קלוב דער ליבעראלען אלס הויפּט-איינוואנד געלטענד געמאכט, דאס אין דער מיטטע דער אונגארישען יודענהייט קיינע גלייכמאָסיגע אויפפאססונג הערדשט, אונד דאס מאן ביא דער פערהאנדלונג איבער דיעזע פראגע מיט דיעזער טהאטזאכע רעכנען מוסס. מיט שארפער דעטאיללירונג אונד מיט איינער פאָן גענייער זאכקעננטניס צייגענדען גרינדליכקייט וויעז ער דאראויף הין, דאס איין טהייל דער יודענשאפט אונגארנס אויף דער גרונדלאגע דעס קאָנגרעססעס שטעהט, וואָהרענד איין אנדערער טהייל דיעזע באזיס ניכט אנגענאָממען האט. דער אנטראג כאָרינ׳ס אונד זיינער אויפטראג-געבער האט אונצווייפעלהאפט דאראויף היגגעציעלט, דאס נור איינע אויטאָנאָמיע אינס געזעטץ אויפגענאָממען ווערדע. דער מיניסטער איזט יעדאָך גאנץ ענטשיעדען דאגעגען אונד האט דיא אָרטהאָדאָקסיע אָפּפען אין שוטץ גענאָממען, אינדעם ער דיא פאָן וואהרהייטסליעבע צייגענדע ערקלאָרונג אבגאב, דאס מאן איינע אויטאָנאָמיע ניעמאנדעם אויפצווינגען קאנן. גלייכזאם אלס דראָהונג בעטאָנטע ער, דאס ניכטס אנדערעס איבריג בלייבען ווירדע, אלס דיא ביידען פערשיעדענען אָרגאניזאציאָנס-שטאטוטע אינס געזעטץ אויפצונעהמען, וואָדורך מאן דיא אבוויכונגען געזעטצליך סאנקציאָנירען ווירדע. דיא פערווירקליכונג דיעזעס פאללעס לאג אָפּפענבאר ניכט אין דער אבזיכט כאָרינ׳ס, דא דיעס יא דאס גראדע געגענטהייל פאָן דער אים געהיימען ערזעהנטען פעראיינינונג וואָרע; ער מוסטע דאהער צום ריקקצוג בלאזען אונד אויף זיינען אנטראג פערציכטען.

נאך מיינען גרינדליכען אינפאָרמאציאָנען האט וואהרמאנן דיא רעצעפּציאָנס-בעוועגונג פאָן אנפאנג אן ניכט גוטגעהייסען, אונד ער נאהם אן דערזעלבען נור דעסהאלב טהייל, אום דיא אללצו אייפריגען יונגען לייטע פאָר אונבעזאָננענען שריטטען צו בוואהרען. ער, דער דיא פערהאָלטניססע גרינדליך קעננט, קאָננטע דאָך אים פאָראויס וויססען, דאסס דאס געפלאנטע אטטענטאט ניכט געלינגען אונד דאס מאן דאדורך דיא אָרטהאָדאָקסיע נור צו נייער וואכזאמקייט ערמונטערן ווירד. אלס איינער דער אָלטעסטען פאקטאָרען אונזערעס פארלאמענטארישען לעבענס קאָננטע ער עס וויססען, דאס אונגעאכטעט דער זאָ שאָן קלינגענדען ליבעראלען פראזען דענן דאָך נאָך ניכט דיא צייט געקאָממען איזט, אין דער מאן זאָלכע אידעען פערווירקליכען קאָננטע. שאָן אין זיינער טעמעשווארער רעדע האט גראף טשאקי גאנץ ריכטיג בעמערקט, דאס דיא גאנצע געזעללשאפט אומגעשטאלטעט ווערדען מיססטע, בעפאָר מאן דיעזער אידעע צום זיעגע פערהעלפען קאָננטע.

וויא זעהר דיא ליבעראלען אידעען אין דאס בלוט אונזערער געזעללשאפט איבערגאנגען זינד, צייגט אם בעסטען דער אָבערוואָהנטע פאלל

נען אונד אנדערע צום בעטריעבע דער לאנדווירטהשאפט נאָטהיגע דינגע ברויכטע, דא פיהלטע ער שאָן דען נאכטהייל: עבענזאָ בייא דער פערטהייערונג דער לאָהנע. אונד שטיעג אונזער געלד אים ווערטהע, זאָ בעקאם דער לאנדווירטה פיר זיינע פעכבונג וועניגער פאָן דעם אים ווערטהע געשטיעגענען געלדע, וואָהרענד ער דיא גלייכען איכגאבען צו לייסטען האטטע. דאס זינקען דעם גאָלד-אזשיאָ האט בעזאָנדערס אין דען לעטצטען יאהרען דיא לאגע אונזערעס לאנדווירטהע בעדייטענד ערשווערט. דער פרייז זיינער פראָדוקטע געשטאלטעטע זיך נאך דעם וועלט-מארקטע אונד ער ערהיעלט פיר דיעזעלבען נאך דעם זינקען דעם אזשיאָם וועניגער, וואָהרענד זיינע לאסטען זיך פאסט גלייך בליעבען. אים יאהרע 1890 איזט צום ביישפיעל דאס גאָלד-אזשיאָ פאָן 25 פערצענט אויף 12¾ פערצענט געזונקען, *) דאדורך איזט דער ווערטה אונזערעס פאפיער-געלדעס אום 10 פערצענט געשטיעגען. דער פרייז דער פראָדוקטע בליעב אבער אויף דעם וועלט-מארקטע פאסט אונפעראָנדערט. דער ווייצען קאָסטעטע עבענזאָ וויא פריהער 8 גאָלד-גולדען. נאכדעם זיך דער פרייז דער ראָה-פראָדוקטע אים אינלאנדע גראָסטענטהיילס נאך דען פרייזען דעם וועלטמארקטעס ריכטעט, זאָ בעקאם דער לאנדווירטה פריהער, אלס דאס אזשיאָ נאָך ניכט געזונקען וואר, 10 פאפיער-גולדען, שפּאָטער נאך דעם זינקען יעדאָך נור 9 פאפיער-גולדען פער מעטערצענטנער, אלזאָ אום פאָללע 10 פערצענט וועניגער, וואָבייא ער יעדאָך דיעזעלבען איכגאבען בעשטרייטען מוססטע. וועננ דיעזער צופאלל זיך צוזאממען מיט איינעם פאללען דער פרייזע פאָן ראָה-פראָדוקטען עראייגנעט האטטע, דאנן קאָננטע דאדורך זעהר לייכט איינע ערנסטע ווירטהשאפטליכע קריזע ענטשטעהען. עס איזט אלזאָ ריין דעם צופאלל צו פערדאנקען, דאס זיך דיא זאכע ניכט זאָ ארג געשטאלטעטע. דארף איין שטאאט זיך אויף צופאָללע פערלאסען? מוסס ער ניכט בעשטיממטע, נאך מענשליכער פאָראויסזיכט בערעכענבארע פערהאָלטניססע צו שאפפען בעמיהט זיין?"

„אונזערע געווערבליכע טהאָטיגקייט איזט עבענפאללס שווערעם דרוקקע אונטער דער אונגערעגעלטען וואלוטא אויסגעזעטצט. דיא אונזיכערהייט העממט היער יעדע גראָססערע אונד שוואונגהאפטע ענטוויקקעלונג. דיעזעלבען גראָססען נאכטהיילע, וועלכע אינפאָלגע דער אונגערעגעלטען וואלוטא דיא לאנדווירטהשאפט טרעפפען, בעשטעהען אויך פיר דיא אינדוסטריעללע פראָדוקציאָן; נור זינד זיא היער נאָך וויעדר פיהלבאר, וויל דיא אינדוסטריע פאסט אויסשליעסליך מיט געלד ארבייטעט אונד דער פרייז דער געווערבליכען ערציינגיססע גראָססערען שוואנקונגען אונטערליעגט."

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

---

*) אין דעמזעלבען פערהאָלטניססע, אין וועלכעם דאס גאָלד-אזשיאָ זינקט, שטייגט דאס פאפיער-געלד; שטייגט וויעדער דאס גאָלד-אזשיאָ, דאנן זינקט דער ווערטה דעם פאפיער-געלדעס.

האנדעל אונד פערקעהר.

(אייזענבאהנ-אנגעלעגענהייטען.) דער האנדעלס-מיניסטער האט דער גראפין יוליוס קעגלעוויטש אונד דערען זאָהן, דעם גראפען יוליוס קעגלעוויטש, צום בויע איינער לאָקאלבאהן פאָם פעטערוואשארער גוט ביז צור שטאציאָן מאטראַנאָוואק דער מאטראער לאָקאלבאהן דיא פאָר-קאָנצעססיאָן אויף דיא דויער איינעס יאהרעס ערטהיילט.

(אונטער פאָרזיטץ מאָריץ וואהרמאנן'ס) האט דער פינאנצ-אויסשוס דעם אונגארישען אבגעאָרדנעטענהויזעס פאָרגעמערן דען געזעטצ-ענטוואורף איבער דען בויא דער אייזענבאהן מארמאראָש-סיגעט-קאָראָשמעזאָ-לאנדעסגרענצע דורכבעראטהען אונד אים אללגעמיינען וויא אין אללען איינצעלהייטען אנגענאָממען.

(בריקקענמויטה-איינהעבונגסרעכט.) דאס אן דער סעיפלאקער הערנאד-בריקקע אויסצואיבענדע מויטהגעביהרען-איינהעבונגסרעכט ווירד פאָן 1. יוני אן, אויף 3 יאהרע אין פאכט געגעבען אונד פינדעט דיעסבעציגליך אם 30. מאי 10 אוהר פאָרמיטטאגס ביים וויצעגעשפאנ-אמטע אין קאשוי איינע אָפפערטפערהאנדלונג שטאטט. נאָהערעס דאָרטועלבסט. וואדיאם 10 פערצענט דער אָפפעריטען יאהרעס-פאכטסוממע.

(בריקקענ-בויא.) אין בעטרעפף דעס ניבויעס דער צורישען קילאָמעטער-סעקציאָן 206—207 דער קלויזענבורג-סאסרעגענ-טאָלדיעשער שטראססע בעפינדליכען בעטערצע-בריקקע נר׳ 100 פינדעט אם 20. יוני 11 אוהר פאָרמיטטאגס ביים שטאאטסבויא-אמטע אין טשיק-סערדא איינע אָפפערט-פערהאנדלונג שטאטט. קאָסטענפאָראנשלאג פל׳ 4703.65. וואדיאום 5 פערצענט. אללעס נאָהערע ביים גענאננטען שטאאטסבויא-אמטע.

(ליעפערונג פאָן רעפּס-אָל.) פיר דיא בעטריעבס-לייטונג דער קאָניגל׳ אונג׳ שטאאטסבאהנען אין קלויזענבורג זינד פאָלגענדע קוואנטיטאָטען רעפּס-אָל צו ליעפערן: 450 קוו׳ ברענג- אונד 80 קוו׳ שמיער-אָל. דיא אויף דיא ליעפערונג דיעזער אים אינלאנדע ערציגטען אָל-קוואנטיטאָטען בעצוגהאבענדען אָפפערטע זינד ביז 10. יוני מיטטאגס ביים פאָרשטאנדע דער אללגעמיינען סעקציאָן דער אָבערוואָהנטען בעטריעבסלייטונג איינצורייכען אונד 5 פערצענט דער אָפפערט-סוממע איינען טאג פאָהער בייא דער זאממעל-קאססא דערזעלבען בעטריעבסלייטונג אלס וואדיאום צו ערלעגען. דיא אָפפערט-פאָרמולארע קאָננען זאָוואָהל פאָן דער ערוואָהנטען בעטריעבסלייטונג אלס אויך פאָן דען האנדעלס- אונד געווערבע-קאממערן בעצאָגען ווערדען.

בריעפקאסטען דער רעדאקציאָן.

להרב הגאון והצדיק המפורסם מו״ה ר׳ שרגא צבי טענענבוים נ״י, אב״ד דק״ק טשאטה: את מכתבו היקר לי מהון רב קבלתי אל נכון, ומקוצר רוח תחת עול העבודה הרבה והכבדה אין לאל ידי להשיב לכל אחד מהרבנים הגאונים נ״י אשר כבדוני באגרותיהם ולכבוד הדרת תורתם הסליחה. קטונתי מכל החסדים אשר עשה לי כ״מ הרמה, ובזה הנני מבטיח את כולם שדבריהם הנאמנים עשו רושם גדול על לבי, ואף כי מעולם לא חשבתי להסיר ימין ושמאל מהמטרה אשר שמתי למ״ע שלי, עתה ביתר שאת אקדיש את כל עבודתי להמטרה הנכבדה הזאת, דבריו הנכבדים, מלאי אהבה וחסד, אמצוני עד מאד, והנני מגיש תודה מקרב לב למעכ״ת! — „ניגיעריגער אבאָננענט": „ערסטע אונגארישע קאָממערציאלבאנק", בודאפעסט. — העררן י׳ ל׳ אין פעטראָשעני: ווירקליך זעהר שאָן אונד שוואונגפאָלל, יעדאָך ניכט פיר אונזער בלאטט געאייגנעט. — העררן ה׳ לויפער אין מ׳-לאבאָרין: אונזערער אנזיכט נאך בערייטס פעריאָהרט; פראגען זיא יעדאָך צור פאָרזיכט נאָך בייא איינעם אדוואָקאטען אן. — „אמת": ווער דיא ראבביניששען פונקציאָנען אויסאיבט, האט וואָהל דאס פאָר-רעכט, יעדאָך נור ווענן אויך זיינע אנדערווייטיגע קוואליפיקאציאָן אין קאָמפעטענטער שטעללע אנערקאננט ווירד. — העררן מ׳ ראָזענשטיין אין דעעש: זיא האבען גאנץ רעכט, אבער וויר בראכטען יא דען אויסדרוקק אבזיכטליך זאָ, וויא ער אים שפּרעכען גאנג אונד גאָבע איזט. האבען זיא שאָן פאָן יעמאנדעם זאגען געהאָרט „דאס זינד שווערע עמי הארצות"? געוויסס ניכט! פיר איהרע פריינדליכען וואָרטע בעסטען דאנק! — העררן מ׳ רוסנאק אין קאשוי: גאנץ געוויסס ווירד דאס געשעהען. — „דובר אמת" אין מאָשנאָר: זאָ וואס קאנן נור דאנן פעראָפפענטליכט ווערדען, ווענן עס פאָם דאָרטיגען העררן ראבבינער אויסגעהט אונד מיט דעם ראבבינאטס-זיעגעל פערזעהען איזט. — העררן פ׳ בליקק אין ביעטש: אם 18. מאָרץ זינד אין דער טריעסטער ציעהונג פאָלגענדע נוממערן הערויסגעקאָממען: 65, 8, 45, 18 אונד 16. — העררן מ׳ ארנשטיין אין לוקא: דיא פירמא האט אונס דורך איהר בוך איבערציינט, דאס זיא בעטרעפפענדעס אן זיא אבגעשיקקט האט. זיא רעקלאמירט יעטצט בייא דער פאָסט. — העררן ה׳ כהנא אין בעקאש: ווענדען זיא זיך אן דיא היעזיגע פירמא יאָזעף פאָללאק, יאָזעפס-פלאטץ נומ׳ 13. — העררן מכ״מ גראָסמאנן אין סקאָלע: יא, זאָ לאנגע פאָראטה פאָרהאנדען. — העררן ש׳ קעפעטש אין קלויזענבורג: זאָפאָרט מעלדען אונד דיא טהאטזאכע אנגעבען. אָב ערסטע אָדער צווייטע, קאָננען וויר ניכט בעשטיממען. — „מישרים": וויר גלויבען ניכט, דאס דיעסבעציגליך נאָך איין אנשפרוך בערעכטינט וואָרע; דער פערזוך קאָננטע יעדאָך ניכט שאדען. דיא אדרעססע לויטעט זאָ, וויא זיא זעלבע אים „בריעפקאסטען" געלעזען. דער אָרט הייססט Teke אונד ליעגט אין זיעבענבירגען. פיר איהרען פריינדליכען וויננק הערצליכען דאנק! — העררן י׳ קליין אין קיראלי-העלמעץ: זיא וואָרען געוויסס בייא שלעכטער לוינע, אלס זיא דיא אנטוואָרט געלעזען האבען. קיין אונבעפאנגענער קאנן אין דערזעלבען עטוואס פערלעטצענדעס פינדען. — העררן A. B.: דיא אָרטהאָדאָקסע דורכפיהרונגס-קאנצלייא (פאָרמאניצקי-גאססע 4) קאנן איהנען אין דיעזער זאכע דיא גענויעסטע אויסקונפט ערטהיילען. — העררן י׳ ביימאנן אין ליפטוי-ראָזענבערג: ניכט בערעכטינט. בעסטען גרוס! — העררן ש׳ פאָללאק אין נ׳-דאָראָגה: בוכהאנדלונג נ׳ אייזלער היער, אנדראשי-שטראססע נומ׳ 43. — העררן ה׳ גראָס אין האָמאָננא: ווירד אום 14 טאגע פערלאָנגערט.

וואארענ-בעריכט.

געטריידע-געשאָפט פאָם 24. מאי.

דאס אויסגעבאָט אין ווייצען וואר הייטע מאָסיג, דיא קויפלוסט בעשראָנקט. — עס וואורדען 10,000 מעטערצענטנער צו נאכשטעהענדען פרייזען פערקויפט:

קילאָ	ווייצען — באטשקאער		פעסטער ב׳		טהייס		ווייסענבורג	
	פרייז פער 100 קילאָגראַמם							
75	8.50	8.30	8.45	8.25	8.50	8.30	8.50	8.30
76	8.60	8.40	8.55	8.35	8.60	8.40	8.60	8.40
77	8.80	8.55	8.75	8.50	8.80	8.55	8.80	8.55
78	8.90	8.70	8.85	8.65	8.90	8.70	8.90	8.70
79	8.95	8.80	8.90	8.75	8.95	8.80	8.95	8.80
80	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
81	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

קאָרן פאָן 8 גולד׳ 30 קר׳ ביז 8 גולד׳ 50 קר׳.

גערסטע פיטטער פאָן 5 גולד׳ 40 קר׳ ביז 5 גולד׳ 60 קר׳, ברענער פאָן — גולד׳ — קר׳ ביז — גולד׳ — קר׳, ברויער פאָן — גולד׳ — קר׳ ביז — גולד׳ — קר׳.

האפער פאָן 5 גולד׳ 45 קר׳ ביז 5 גולד׳ 75 קר׳.

קוקורוטץ פאָן 4 גולד׳ 85 קר׳ ביז 4 גולד׳ 90 קר׳.

קאָהלרעפס פאָן 11 גולד׳ 65 קר׳ ביז 11 גולד׳ 70 קר׳.

הירזע פאָן 5 גולד׳ 55 קר׳ ביז 5 גולד׳ 85 קר׳.

מאי-יוני-ווייצען: 8 גולד׳ 28 קר׳ ביז 8 גולד׳ 30 קר׳.

הערבסט-ווייצען: 7 גולד׳ 94 קר׳ ביז 7 גולד׳ 96 קר׳.

קוקורוטץ פער מאי-יוני: 4 גולד׳ 84 קר׳ ביז 4 גולד׳ 86 קר׳.

מאי-יוני-האפער: 5 גולד׳ 35 קר׳ ביז 5 גול׳ 37 קר׳.

קלעע-זאאטען: לוצערנער אונגאריש נייא פל׳ 35 ביז 40.

לעקוואר: סלאוואָניש פל׳ 18.25 ביז 18 גולדען 50 קר׳; סערביש 17 פל׳ 50 קר׳ ביז 17 גולד׳ 75 קר׳.

האָניג: געלבער געליטערטער פל׳ 37 ביז 38.

וואכס: ראָזענויער פל׳ 110 ביז 141.

שפּיריטוס: ראָה פל׳ 17.50 ביז 18.—.

שפּיריטוס-פרעססהעפע: פל׳ 21.50 ביז 21.75.

שפּיריטוס ראפפינירט: פל׳ 55.25 ביז 55.75.

וויענער שלאכטפיעה-מארקט פאָם 23. מאַי.

דער אויפטריעב בעטרוג 4060 שטיק, אונד צוואר: 1910 אונגארישע, 798 גאליציישע אונד 1352 דייטשע ראסע, דארונטער 358 שטיק ביינדלפיעה. דער מארקט וואר עטוואס בעלעבט, דיא פרייזע בליעבען יעדאָך נאהעצו אונפעראָנדערט, מאן בעצאהלטע: אונגארישע אָכסען צו פל׳ 53.— ביז פל׳ 63.—, גאליצישע צו פל׳ 54.— ביז פל׳ 61.—, דייטשע צו פל׳ 55.— ביז פל׳ 64.— (אללעס פער 100 קילאָגראמם).

Herausgeber und Redacteur: M· Dornbusch.

Budapest, 1892. Druck von Sam. Márkus, Dorotheagasse 6, (Wurmhof.)

שענדען פינסטערניס ליעס ער איינשפאננען אונד פוהר נאך אלשוי-דאבאש, פאָן וואָ ער זיך פער באהן נאך דער הויפטשטאדט בעגאב. גרענצענלאָז וואר זיינע פריידע, אלס ער היער ערפוהר, דאס זיין זאָהן נאָך אם לעבען זייא. ער פאססטע זיך איין הערץ, אום אינס קראנקענ-צימער צו געהען אונד דאבייא רוהיג צו בלייבען, דא דיא ארצטע זיינעם פערוואונדעטען זאָהנע דאס שפרעכען אונד יעדע גערינגסטע אויפרעגונג שטרענגע פערבאָטען האבען. דער פאטער טראט אן דאס קראנקענלאגער זיינעס איינציגען זאָהנעס, דריקקטע דיעזעם דיא האנד אונד שפראך, אום איהם מוטה אונד טראָסט איינצופלאָסען: „דוא האסט דיך בראוו בענאָממען, מיין זאָהן!" נאך דיעזען וואָרטען מוסטע דער פאטער זאָפאָרט דאס צימער פערלאססען, אום ניכט אין געגענווארט דעס שווער-קראנקען אין לויטעס שלוכצען אויסצוברעכען. אים אנשטאָססענדען צימער וויינטע דער אלטע מאנן וויא איין קינד. — אים בעפינדען קארשאי'ס איזט איינע לייכטע בעססערונג צו פערצייכנען, דא דאס האָכגראדיגע פיעבער זיך ביז אויף 38 גראד פערמינדערט האט. דיא קוגעל קאָננטע ביז הייטע נאך ניכט אוים דעם קארפער ענטפערנט ווערדען.

(איינע אנטיסעמיטישע בראָשירע קאָנפיסצירט.) אים בערלין ווירד געמעלדעט, דאס דיא דאָרטיגע שטאאטסאנוואלטשאפט דיא בראָשירע דעם יודענפרעססערס אהלווארדט, וועלכע זיך „יודענ-פלינטען" בעטיטעלט, אין זאממטליכען בוכהאנדלונגען קאָנפיסצירען ליעס. אין דיעזער בראָשירע האט אהלווארדט ניכט נור דיא יידישע וואפפענפאבריקס-פירמא לאווע, זאָנדערן אויך דיא דייטשע ארמעע צו קאָמפראָמיטירען פערזוכט. — (דיא קאָנפיסקאציאָן ערפאָלגט איין וועניג פערשפאטעט, נאכדעם דיא בראָשירע בערייטס איבעראלל געלעזען ווארדע אונד פיעל ארגערניס עררעגט האט.)

(האָכצייט אין דער פאמיליע ראָטהשילד.) יוליעטטע ראָטהשילד, טאָכטער דעם אסטערייכיש-אונגארישען גענעראל-קאָנזולס אין פאריז, באראָן גוסטאוו ראָטהשילד, ווארדע פאָרגעסטערן אים פאריזער „וויקטאָרינ-טעמפעל" מיט דעם בערגווערק-אינשעניער באראָן לעאָנינאָ געטרויט. איין גלאנצענדעס פובליקום, וואָרונטער פיעלע שטאאטסמאננער זיך בעפאנדען, וואָהנטע דעם פייערליכען אקטע בייא. — וואָהרענד דער טרויאונג אים וויקטאָרינ-טעמפעל פערהאפטעטע דיא פאָליציא איינינע וואגאבונדען, וועלכע דיא טאָאלעטטען דער געלאדענען דאמען מיט וויטריאָל בעשיטטען וואָללטען. עס שטעללט זיך הערוים, דאס דער אנטיסעמיטישע מארקיז מאָרעס אונד מעהרערע מיטארבייטער דעם יודענפרעססערישען בלאטטעס דרימאָנ'ס דיא בורשע צום אויספיהרען דער וויטריאָל-אטטענטאטע ניכט נור געדונגען, זאָנדערן דיעזעלבען פאָן איינעם וויינשאנק אוים, דער געגענאיבער דעם יידישען טעמפעל ליעגט, געלייטעט האבען.

(איינע אנטיסעמיטישע בעמערקונג.) גראף הערבערט ביסמארק, דער זאָהן דעם געוועזענען דייטשען רייכסקאנצלערס, האט זיך נייליך מיט דער יונגען גראפין האָיאָש פערלאָבט. אין בערלינער אנטיסעמיטענ-בלאטט מאכט צו דיעזער פערלאָבונג פאָלגענדע בעמערקונג: „דיא גראפען האָיאָש געהאָרען דעם יידישען ליבעראליסמוס אן אונד האבען, זאָ וויט אונס בעקאננט, דיא יודען שטעטס אין שוטץ גענאָממען." — (דאס געררייכט דאָך דיעזער אלטאדעליגען אונגארישען פאמיליע וואָהל נור צור האָהען עהרע!)

(דאס שאנקרעגאל-רעכט.) מיט דעם יאהרע 1892 געהט דאס פאָן דער רעגיערונג דען רעגאל-פאכטערן ערטהיילטע „אויסשליעסליכע רעכט" צום אויסשאנק פאָן געטראנקען צו ענדע. עס פראגט זיך נון, אָב דיא רעגיערונג דען פאכטערן וויטער דאס שאנק-מאָנאָפאָל איבערלאססען וויל אָדער ניכט. פינאנצמיניסטער וועקערלע האט זיך אונלאנגסט דאהין געאייסערט, דאס ער בעציגליך דעם פערשלייססעס פאָן ביער אונד וויין מיט דעם זיסטעם דער אויסשליעסליכען רעכטס-ערטהיילונג ברעכען וויל; נור בעטרעפפס דער שפיריטואָזען געטראנקע איזט דיא רעגיערונג נאָך אונשליססיג. ביז יעטצט זינד דיא רעגאלרעכטס-פאכטער אליין בערעכטיגט, גייסטיגע געטראנקע צו דעם פערטראגסמאסיג פעסטגעשטעללטען פרייזע צו פערשלייססען, יעדע קאָנקורענץ איזט פאָללשטאנדיג אויסגעשלאָססען. עס איזט דיעס אלזאָ גלייכזאם איין מאָנאָפאָל, וויא בייא טאבאק אונד זאלץ, דא אויף דעם בעטרעפפענדען געביעטע ניעמאנד אנדערער, אלס דער פאכטער, געטראנקע פערקויפען דארף. עס פראגט זיך נון, אָב מאן דיעזעס זיסטעם אויך וויטערהין בעהאלטען, אָדער צו דעם פריהערען פערפאהרען צוריקקעהרען זאָלל, לויט וועלכעם אונטער קאָנטראָלע דעם שטאאטעס יעדעס, דער איינע געוויססע טאקסע בעצאהלטע, דאס פערשלייסס-רעכט ערטהיילט ווארדע. דיעזע פראגע ווירד דעמנאכסט צור פערהאנדלונג געלאנגען, אונד ווערדען וויר עס ניכט אונטערלאססען, איבער דיעזעלבע אויספיהרליכעס צו בעריכטען.

(פריעדהאָפס-שאנדונג.) אויף דעם איזר' פריעדהאָפע אין לאָטשע ווארדען פאָריגע וואָכע 5 דער שאָנסטען גראבשטיינע פאָן ביזהער אונבעקאננטען מיססעטהאטערן אומגעשטירצט אונד איינינע צערטריממערט.

(פאָרטזעטצונג אין דער ביילאגע.)

דיא פערצוקקערטע פיללע.

— גראף טשאקי איבער דיא רעציפירונג. —

וויא גראף טשאקי איבער דיא רעציפירונג דענקט, דאריבער האט ער זיך בערייטס פאָריגע וואָכע אים קלוב דער ליבעראלען פארטייא געאייסערט. נון מוסטע ער דיעס אויך אלס קולטוסמיניסטער אים אבגעאָרדנעטענהויזע טהון.

דיא דיעסבעציגליכע שטעללע זיינער פאָרגעסטריגען רעדע איזט פיר דיא רעצעפציאָנס-שוואָרמער איינע ווירקליכע „פערצוקקערטע פיללע". צוערסט קאָממט דער זיססע צוקקער אין געשטאלט פאָלגענדער וואָרטע:

„איינע זעהר וויכטיגע אנגעלעגענהייט, וועלכע פאָן מעהרערען רעדנערן בעריהרט ווארדע, איבער וועלכע איך מיך דאהער זעהר ענטשיעדען אונד אָפפען אייסערן מוסס, איזט דיא פראגע דער רעציפירונג דער יידישען רעליגיאָן. ווענן עס זיך נור דארום האנדעלט, דאס דיא יידישע רעליגיאָן אינס געזעטץ אויפגענאָממען, דורך איין געזעטץ אנערקאננט ווערדע, זאָ איזט דיעס נאך מיינער אנזיכט איין פאָללקאָממען בערעכטיגטער וואונש, אונד עס ליעגט גאר קיין גרונד פאָר, דיעזען וואונש אונזערען איזראעליטישען מיטביגערן אבצושלאגען. איינע קאָנפעסיאָן, וועלכע בעהאָרדליך אנערקאננט איזט, וועלכע איין בעהאָרדליך גענעהמיגטעס אָרגאניזאציאָנס-שטאטוט בעזיטצט, איהר געמיינדע-לעבען נאך דיעזעם שטאטוט רעגעלט, שולען ערהאלט, מאטריקעל פיהרט אונד דען גאָטטעסדיענסט אָרדנעט: איינע זאָלכע קאָנפעסיאָן מוסס נאטירליך פאָם געזעטץ אנערקאננט אונד דורך איין געזעטץ אין דיא רייהע דער רעציפירטען רעליגיאָנען אויפגענאָממען ווערדען".

אָ, וויא וואָהל האטטע עס דען נעאָלאָגען געשמעקקט, ווענן גראף טשאקי אן דיעזער שטעללע זיינע אנטוואָרט בעענדעט האטטע. דער הומאנע מיניסטער פירכטעטע אבער, דאס דיא הערען זיך

דער צאר אין אנגסט אונד פורכט.

(ראָמאן אוים דעם היטיגען לעבען רוסלאנדס.)

(נאך איינעם ראָמאן פאָן לעאָ פ' ריינהאָלד.)

2. קאפיטעל: **דיא שוועסטער דעם פערהאפטעטען.**

(11. פאָרטזעטצונג.)

„נון, וויא וואר עס?" פראגטע איהן באראָן קאָרעפף לאכענד.

„איך האבע קיינע וואהרנעהמונג דאפאָן," זאגטע דער גראף שטוינענד; „מיר איזט, אלס האטטע איך איינען עטוואס אונרוהיגען שלאף געטהאן . . . וואס האבען זיא מיט מיר אנגעפאנגען, הערר פראָפעססאָר?"

„ניכטס פאָן בעדייטונג, הערר גראף," ענטגעגנעטע דער ארצט לאכעלנד. „איך האבע זיא זאָגאר מאָגליכסט שאָנענד בעהאנדעלט."

„איך דאנקע איהנען פיר איהרע ליעבענסווירדיגקייט. עס איזט דאָך עטוואס שאָנעס אום דיא וויססענשאפט."

„אך יא," זאגטע דער געלעהרטע מיט דעם טאָנע דער איבערצייגונג, „דיא וויססענשאפט איזט איינע גראָססע מאכט!"

4. קאפיטעל: **איין האָפבאלל אין פעטערסבורג.**

דיא זייטע דעם קאיזערליכען ווינטערפאלאסטעס, וועלכע געגען דען נעווא-פלוסס געקעהרט איזט, שוואמם אין איינעם מעער פאָן ליכט. דיא עלעקטרישען באָגענ-לאמפען ווארפען איהרען בלענדענד ווייססען שיין וויט איבער דיא מארמאָרנע פריי-טרעפפע אויף דען פלאטץ צור נעווא העראב, אין דערען דונקלען פלוטהען זיא זיך וויא עבענזאָ פיעלע זאָננען וויעדערשפיעגעלטען.

עס וואר טאגהעלל אים וויטען אומקרייזע. דיא רוסישע קאיזערין ליעבט פראכט אונד גלאנץ איבער אללעס. דען גראָססטען טהייל איהרער צייט האטטע זיא שטעטס דער פעראנשטאלטונג פאָן האָפ-פעסטליכקייטען געווידמעט, דערען לוקסוס דיא בעריהמטען באללע דעם האָפעס דעם קאיזערס נאפאָלעאָן III. אין שאטטען שטעללטען. איהר קאיזערליכער געמאהל ליעסס זיינע פרויא, פיר דיא ער שטעטס דיא צארטליכסטע ליעבע אן דען טאג לעגט, גערנע געוואהרען. אָבוואָהל דערזעלבע זיינעם פריה פערשטאָרבענען אלטערען ברודער צור געמאהלין בעשטיממט, האטטע מאריא פעאָדאָראָוונא נאך דעם טאָדע איהרעס ערסטען ברייטיגאמס זיך ראש אן דען געדאנקען געוואָהנט, דיא פרויא אלעקסאנדער'ס צו ווערדען.

פאָן הייסבליטיגער, לעבהאפטער נאטור, פערגאסס דיא טאָכטער דעם קאָניגס כריסטיאן פאָן דאנעמארק באלד דיא טרויעריגען איינדריקקע דיעזעס טאָדעספאללעס אונד בעגאנן פיר איהרען צווייטען ברייטיגאם אלעקסאנדער, דער דאמאלס נאָך גראָספירסט וואר, איינע זאָלכע ליעבע צו פיהלען, אלס אָב זיא ניעמאלס איינען אנדערען מאנן געקאננט האטטע. דער רוססישע פרינץ, דעססען פערשלאָססענער, אין זיך געקעהרטער כאראקטער ביזהער ניכט פיעל ווייבער-הערצען צו געווינגען אים שטאנדע געוועזען, וואר פאָן דער ליעבע אונד הינגעבונג זיינער בראוט וויא בערוישט.

דער גראָספירסט ווארדע, אלס ער זיינע בראוט היימגעפיהרט, זיינער יונגען פרויא צוליעבע ביינאהע עבענפאללס פערגניגונגס-זיכטיג. דיעזער ערנסטע מאנן, דעססען איינציגע צערשטרייאונג ביז דאהין דיא יאגד געוועזען, פינג אן, וועגען זיינער געליעבטען בראוט אן דעם טאנד אונד פלימער דער טאָאלעטטען, אן דעם גלאנצע דער האָפ-באללע אונד פעסטליכקייטען געפאללען צו פינדען. ניכט זעלטען אונטערבראך אלעקסאנדער, אלס ער נאך דעם שרעקקליכען אטטענטאט, וועלכעס דאס לעבען זיינעס פאטערס פערניכטעטע, דען צארענטהראָן בעשטיעגען האטטע, זיינע רעגיערונגס-געשאפטע, אום מאריא פעאָדאָראָוונא מיט איינעם לאכעלן צו דער נייעסטען טאָאלעטטענ-שאָפפונג איהרעס לוינישען געשמאקקס צו גראטולירען.

צווישען דען קאיזערליכען עהעלייטען הערשטע שטעטס אונד הערשט נאך איין פערהאלטניסס, וויא איין זאָלכעס אם רוססישען צארענהאָפע נאָך זעלטען, יא מאן קאנן זאגען, נאָך ניעמאלס דאגעוועזען. פיעללייכט האט דאס אונגליקקליכע עהעלעבען זיינעס פאטערס דען געגענווארטיגען בעהערשער רוססלאנדס צו איינעם זאָ מוסטערהאפטען עהעגאטטען געמאכט, פיעללייכט האט ער אוים דען פאמיליענ-צערווירפניססען אלעקסאנדערס II. דאס גליקק דער גאטטענליעבע דאָפפעלט שאטצען געלערנט — וויא אימער עס אבער אויך זיין מאג, זאָ פיעל איזט געוויסס, דאס צאר אלעקסאנדער III. אים געגענזאטץ צו זיינעם פאטער אונד צו צאהלרייכען מיטגליעדערן דער קאיזערליכען פאמיליע ניכטס האָהער שאטצטע, אלס דיא אונגעטריבטע ריינהייט זיינעס עהעגליקקעס.

זיין ערנסטעס אונוואָהלזיין האט איהן געצוואונגען, זיך בערייטס דען דריטטען טאג אים צימער איינצושליעססען.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

קארשאי. יא, אונזערע געזעללשאפט מוסס נאָך איינען גראָססען איבערגאנגס-פראָצעס דורכמאכען! אונד היער ריכטען וויר אונזער וואָרט אן דיא הייסבליטינגע, שנעלל נאך פאָרוואָרטס שטירמענדע יידישע יוגענד, דאס זיא איהרע זעהנזוכט נאך גלייכהייט ניכט מיט דער נאכאהמונג דער זיטטען אונד געברייכע יענער קרייזע פערוועכסעלן מאָגע וועלכע איהרע אנזיכטען עבענזאָ וויא איהרע ראָסטיגען וואפפען אוים דעם מיטטעלאלטער ערערבט האבען.

דיא בעקאננטע טעמעשוואר'ער רעדע דעס קולטוסמיניסטערס, זיינע אים ליבעראלען קלוב אויף דען אנטראג כאָר'ן'ס ערטהיילטע אנטוואָרט אונד ענדליך זיינע אים פארלאמענטע אבגעגעבענע ערקלאָרונג ווערדען פיעללייכט דענן דאָך דיעיעניגען אויף דען ריכטיגען וועג צוריקקפיהרען, דיא אין איהרער שטירמישען איילע נאך פאָרוואָרטס מיט ווילדער קראפט דען בוים צו שיטטעלן בעגיננען, אָהנע צו איבערלעגען, דאס זיא דאדורך דיא נאָך ניכט גערייפטע פרוכט נוטצלאָז צו באָדען ווערפען!

* * *

דיא פאָרשטעהענדען אויספיהרונגען טראָגען דען שטעמפעל דער פאָראורטהיילספרייען, וואהרהאפט ליבעראלען אונד צוגלייך פאָללקאָממען ריכטיגען דענקוויזע, דיא דעם דעפוטירטען, דער זיא ניעדערגעשריעבען, אללע עהרע מאכט.

טאגעס-נייאיגקייטען.

(זיינע מאיעסטאָט דער קאָניג) ווירד אין בעגלייטונג דער ערצהערצאָגע פראנץ פערדינאנד ד'עסטע אונד אלברעכט צו דען פייערליכקייטען דעס קראָנונגס-יובילאָומס נאך בודאפעסט קאָממען. דיא ביידען ערצהערצאָגע ווערדען אן דען היעזיגען האָפ-פעסטליכקייטען טהיילנעהמען.

(דער קאָניג אין פרעסבורג.) אויף זיינער דורכרייזע צו דען קראָנונגס-פייערליכקייטען נאך בודאפעסט, ווירד דער קאָניג אם 6. יוני אין פרעסבורג אנהאלטען, וואָ וויצע-בירגערמייסטער טאללער זיינער מאיעסטאָט אים נאמען דער בעפאָלקערונג דער שטאדט דערען אונערשיטטערליכע טרייע, ליעבע אונד אנהאָנגליכקייט פערדאָלמעטשען ווירד.

(צום קראָנונגס-יובילאָום.) אוים בערלין ווירד בעריכטעט: „פיר דען אוים אנלאסס דעס בודאפעסטער קראָנונגס-יובילאָומס געפלאנטען סעפאראט-צוג בערלין—וויען—בודאפעסט גיבט זיך אין דען קרייזען דער דיפלאָמאטיע, דער פאָליטיק אונד דער קינסטלער'שאפט דאס לעבהאפטעסטע אינטערעססע קונד. דער היעזיגע בירגערמייסטער לאדעט דיא שטאדט-פעראָרדנעטען צור טהיילנאהמע איין. אויך דיא קויפמאנישען אונד אינדוסטריעללען קאָרפערשאפטען אָרגאניזירען דיא בעטהייליגונג. עבענזאָ ווערדען אויך צאהלרייכע שפאָרטס-פריינדע אוים דיעזעם אנלאססע דיא אונגאַרישע הויפטשטאדט בעזוכען. דער רעקטאָר דער אוניווערזיטאָט האט אן דיא שטודענטען איינען אויפרוף ערלאססען, זיך אן דעם אויספלוג צו בעטהייליגען."

(דער קאָניג פאָן דאָנעמארק) עמפפינג צור פייער זיינער גאָלדענען האָכצייט צאהלרייכע דעפוטאציאָנען, דיא פערשיעדענע הולדיגונגס-גאבען איבערריכטעטען. אונטער דען געשענקען בעפינדעט זיך איין פאָן דען האנדווערקערן געשענדעטער פראכטפאָללער גאלא-וואגען אונד איין פאָן אבצינטויזענד שול-קינדערן געשטיפטעטער גאָלדענער קראנץ.

(דיא פערוויטוועטע קראָנפרינצעססין שטעפאניע) בעאבזיכטיגט, אים מאָנאט יוני סעגעדין צו בעזוכען.

(קאָממט צאר אלעקסאנדער נאך בערלין?) מאן וויסס עס אין דער דייטשען רייכס-הויפטשטאדט נאָך אימער ניכט, אָב דער רוסישע קאיזער זיך דאָרט אלס גאסט איינפינדען ווירד. מאן גלויבט, דאס יעטצט ערסט אין קאָפענהאגען דיא בעשטיממטע ענטשיידונג היריבער געטראָפפען ווערדען ווירד. מאג נון דיעזע ענטשיידונג וויא אימער אויספאללען, מאן איזט איבעראלל דאפאָן איבערצייגט, דאס דיא אנקונפט דעס צארען נאך בערלין אָדער זיין פערנבלייבען קיינען איינפלוס אויף דען גאנג דער פאָליטיק איבען ווירד.

(איין אנטראג איראני'ס.) דעם פיהרער דער געהארנישטען אָפפאָזיציאָן אים אונגארישען רייכסטאגע, פינדעט דיא צושטיממונג דער רעגיערונג! דאס שיינט פאסט אונגלויבליך, אונד דעננאָך איזט עס וואהר. קולטוסמיניסטער גראף טשאקי האט נאָמליך ערקלאָרט, דאס געגען דיא אננאהמע דעם איראני'שען אנטראגעס (פאָללשטאָנדיגע רעליגיאָנס-פרייהייט אונד ציוויל-עהע) „קיינע שוויעריגקייטען" פאָרהאנדען זייען, „נור מוסס דיא רעגיערונג עס זיך זעלבסט פאָרבעהאלטען, דען צייטפונקט דער איינריכטונג איינעס זאָלכען געזעטצעס צו בעשטיממען." — (דיעזע ווינציגען וואָרטכען „נור" אונד „אבער" מאכען דען רעצעפציאָנס- אונד ציוויל-עהע-שטרעבערן גאר זאָ פיעל קוממער!)

(צום דועלל,) וועלכעס אם דיענסטאג היער אין בודאפעסט צווישען דעם דעפוטירטען באראָן אטצעיל אונד דעם רעזערווע-הוסאר'ען-לייטנאנט דר' אלעקסאנדער קארשאי שטאטטגעפונדען האט, איזט נאָך פאָלגענדעס נאכצוטראגען: דער שווער פערוואונדעטע קארשאי, וועלכער פריהער קארפעלעס געהייססען האט, איזט זייט 9 מאָנאטען ניכט מעהר יודע. אים סעפטעמבער 1891 האט ער זיך אים געהיימען, אָהנע וויססען זיינער פאמיליע, צום „אוניטארישען" גלויבען בעקעהרט. דער אבגעאָרדנעטע מיכאעל לאססלוי אונד דעססען געמאהלין ווארען דיא טויפ-פאטהען דעס יונגען מאננעס. אָב באראָן אטצעיל געוואוסט האט, דאס קארשאי ניכט מעהר יודע זייא, איזט ניכט בעקאננט; פיעללייכט האטטע ער איהן, ווענן איהם דער איבערטריטט קארשאי'ס בעקאננט געוועזען וואָרע, ניכט אוים דער ליסטע דעם צום עמפפאנגע דעם קאָניגס בעשטיממטען רייטער-באנדעריומס געשטריכען. מאנכע בעהויפטען וויעדער דאס געגענטהייל, דאס נאָמליך באראָן אטצעיל געראדע אויף דיא אויפגעקלאָרטען יודען, דיא זיך איבעראלל פאָרדראָנגען, שלעכט צו שפרעכען זייא, אָהנע ריקקזיכט דאראויף, אָב דיעזע שאָן אָדער נאָך ניכט געטויפט זייען. דער העררע באראָן האט זיך דיעזען זיינען יודענהאס בייא דען לעטצטען אבגעאָרדנעטענוואהלען געהאָלט, אלס דיא פאָם בודאפעסטער רעציפירונגס-קאָמיטע בעטהאָרטען יידיש'ען וואָהלער אן איהן מיט דער ענטשיעדענען פאָרדערונג הערנטראטען, זיך פיר דיא רעצעפציאָנס-בעוועגונג צו ערקלאָרען. דאמאלס אנטוואָרטעטע דער באראָן, וויא וויר זיינערצייט בעריכטעטען, דאס ער אויף זיך קיינע ערפרעססונג אויסאיבען לאססע. — דר' קארשאי איזט דער איינציגע זאָהן דעם מעהרפאכען מילליאָנאָרס אונד האָך-אנגעזעהענען גראָסגרונד-בעזיטצערס אלבערט קארשאי. דיעזער וואר אם דיענסטאג ניכט אין בודאפעסט אונד האט דיא נאכריכט פאָם דועלל אין דער נאכט פאָן דיענסטאג אויף מיטטוואָך אין באראטש ערפאהרען, אונד צוואר אוים איינער דעפעשע זיינעס שוויעגערזאָהנעס, וועלכע איהם איין רייטענדער באָטע פאָן דעם וויית ענטפערנטען טעלעגראפען-אמטע איבערבראכט האטטע. אָבוואָהל דיא דעפעשע זעהר שאָנענד אבגעפאסט וואר, פערבראכטע העררע קארשאי דעננאָך אין דער אנגסט אים דאס לעבען זיינעס איינציגען זאָהנעס איינע פירכטערליכע נאכט. טראָטץ דער שפאָטען שטונדע אונד דער הערר-

פאָיללעטאָן.

פאָר 700 יאהרען.

היסטאָרישער ראָמאן אוים דעם ענדע דעס צוואָלפטען יאהרהונדערטס.*)

(39. פאָרטזעטצונג.)

„איהר זוכעט אייך צו אייער ארבייט דורך איינע גוטע ערקוויקקונג צו שטאָרקען," זאגטע היינץ, אויף דען בעכער ווייזענד.

„עס וואָרע שלימם, ווענן ניכט זאָפיעל פיר מיך אבפיעלע," ערוויעדערטע זיא מיט איינעם ווידריגען לאכען. „זאָלל איך מיך קוואָלען, דאמיט זיא שמויזען, אונד זאָלל איך דאבייא לעער אויסגעהן?"

„אך, וואס דא!" ריעף פעפפי אונגעדולדיג. „דער טרונק קאנן אייך וואָהל געגאָננט ווערדען, איהר ברויכעט דאריבער ניכט איין וואָרט צו פערליערען. זאגעט ליעבער דעם היינץ' וויא זיא עס דאָרט טרייבען."

„אך דוא, מיין הערגאָטטס!" זאגטע דיא אלטע, „דאס זאָללטעט איהר מיט אנזעהן! דאס הערץ שוויללט מיר פאָר אָרגער איבער דיעזע יודען. וויא דיא פירסטען לעבען זיא. זאָ דעמיטהיג זיא זיך אנשטעללען, זאָ געביקקט זיא שלייכען, ווענן זיא זיך אויף דען שטראססען צייגען, זאָ שטאָלץ געבערדען זיא זיך, אונד זאָ האָכמיטהיג שרייטען זיא איינהער, ווענן זיא אונטער זיך זינד. בייא בענעדיקט איזט פעסט אויף פעסט, דיא טאפעל בריכט שיער פאָן דען שיססעלן מיט אויסגעזוכטען לעקקערייען, דיא פיינסטע וויינע ווערדען וויא וואססער פערגאָססען, אונד אימער זינד אויך אן צוואנציג ביז דרייססיג פערזאָנען צו טישע, אונד זאָ געהט עס שאָן איינען גאנצען, לאנגען מאָנאט צו."

„מיינעטוועגען," שפראך היינץ גלייכגילטיג; „וויר ווערדען אונס באלד צו גאסט בישטען. ביז דאהין מאָגען זיא שמויזען. עס מוסס דאָך אבער דאָרט עטוואס בעזאָנדערעס לאָז זיין, דענן זאָנסט גייצען דיא יודען עהער, אלס דאס זיא איהר געלד פערשוועלגטען."

„גאָטט זעגנע אייך! וויא גוט קעננט איהר דיא יודען!" ערוויעדערטע עפפי. „זיא גייצען מיט דעם ביססען בראָד, אונד איך האבע פריהער ניכט זאטט צו עססען אים הויזע בעקאָממען. דאָך נון האבען זיך זאָ פיעלע פרעמדע איינגעשטעללט' דאס בענעדיקט העררישקען מוסס. צוערסט קאם איין יונגער שפאניער אן, דען זיא דאָן יאָזעף נאננטען. אללעס, וואס וואהר איזט! איין שאָנער מאנן, געוואכסען וויא איינע פופפע' מיט אויגען וויא דיא פייער-ראָדער, אונד וויא איין עדעלמאנן אין טראכט אונד בענעהמען, ביז אויף דאס שווערט, דאס איהם צור זייטע האנגט, אונד ער זיעהט אוים וויא איינער, דער דאס שווערט צו פיהרען פערשטעהט. איך וואר וויא אוים דען וואָלקען געפאללען, אלס איך האָרטע, דאס דיעס איין יודע זייא, דער ברייטיגאם איינעס מאָדכענס אוים יאָרק, דיא בייא אונס וואָהנט. וואר דאס איינע פרייע איבער דיא אנקונפט דעס ברייטיגאמס, דאס איך גלויבטע, זיא ווירדען טאָלל ווערדען. נור דיא ברוט פרייטע זיך ניכט, אונד עס הייסט, זיא זייא קראנק. דאראום ווארדע אויך דיא האָכצייט אויפגעשאָבען, אָב מאן גלייך דעם מאָדכען ווייטער קיינע קראנקהייט אנמערקט, אויסער דאס זיא איין ווענינ בלייך אויסזיעהט. אינדעססען קאם באלד איהר פאטער אוים יאָרק הער, דען זיא יאָססען הייססען, אונד קורץ דאראויף טראפען יודען אוים אללען גראפשאפטען איין, אלס ווענן היער איין נייעס יערוזאלעם געבויט ווערדען זאָללטע. דיעזע האלטען נון בייא אונס פאסט טאָגליך לאנגע בעראטהונגען, אונד דיא מייסטען בלייבען דאנן בייא אונס צו טישע. איהר האָרעט אלזאָ, דאס אין אונזערעם הויזע יעטצט איינע גאנצע יודענהעקקע איזט, אונד איהר האָטטעט דאס נעסט פאָלל געפונדען, ווענן איהר עס האָטטעט נאָך היישע אויסנעהמען וואָללען, אונד דאבייא האָטטעט איהר נאָך איינען איהרער ערסטען ראבבינער געפאנגען. דען פערגאסס איך בייגאהע מיט אויפצוצאָהלען, אונד זיא טהון זאָ שאָן מיט איהם, אלס וואָרע ער איין היילינער. ער וואר דער לעטצטע, דער אנלאנגטע, אונד זיא זינד איהם וויא איינעם פירסטען ענטגעגען געצאָגען אונד האבען איהן איינגעהאָלט. ער איזט איין ראבבינער אוים אָרלעאנס, זיא נעננען איהן מייסטער יאקאָב, אונד ער פיהרט דען ביינאמען „טאם", וואס אין איהרעם קודערוועלש זאָ פיעל זאגען וויל, אלס דער פראָממע. יא, יא, מאן ווירד פאסט מיט צור יודין, ווענן מאן זאָ אימער אונטער איהנען שטעקקט, אונד איך ווייס זאָ פיעל פאָן איהרען פערדאממטען געברייכען, דאס עס איינע שאנדע איזט. האבע איך מיר דאָך פיעלע איהרער אונזיננינען לעהרען מערקען מיססען, אום אין דער קיכע בעהילפליך זיין צו קאָננען."

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

*) נייא איינטרעטענדען אבאָננענטען ווירד, אויף פערלאנגען, דער אנפאנג דער ביידען לויפענדען ראָמאנע גראטיס צוגעזענדעט.

צווייא פינאנצמיניסטער איבער דאס נייע געלד.

— אייסערונגען דעם מיניסטער וועקערלע אונד שטיינבאך. —

(שלוסס.)

אין דער בעגריגדונג דער וואלוטא-געזעטצע זאגט פינאנצמיניסטער וועקערלע ווייטער פאָלגענדעס:

„דיא לאהמענדע ווירקונג אונזעריער אונזיכערן וואלוטא-פערהאלטניססע פיהלט אם אללערמייסטען דער האנדעל. דער צושטאנד דעסזעלבען איזט גאנ'ץ ענטשיעדען איין קראנקהאפטער. דער האנדעל פערליערט דורך דיא פארטוואהרענדען שוואנקונגען זייגע סאָלידע גרונדלאגע אונד ווירד צור אונרעעללען שפעקולאציאָן. זייגע געזונדע, קראפטיגע ענטוויקקעלונג ווירד אונמאגליך. דאהער קאָממט עס, דאס פיעלע ערווערבס-צווייגע, וועלכע בייא אנדערען פאָלקערן איינע ערגיעביגע קוועללע דעם וואָהלשטאנדעס בילדען, בייא אונס פאסט אונבעקאננט זינד. וויר זינד בעשטאנדיג פאָן אנדערען מארקטען אבהאנגיג אונד קאָננען ניכט מיט-קאָנקורירען, וויל וויר דורך דיא שוואנקונג דער וואלוטא זאָוואָהל אלס קייפער וויא אלס פערקייפער שטעטס נאכטהיילע ערליידען."

„אויך אויף דיא שטאאטס-פינאנצען איבט דער אונגערעגעלטע צושטאנד אונזערער וואהרונג איינע נאכטהייליגע ווירקונג אוים. דאס פערטרויען דעם אויסלאנדעס צו אונזערען ווערטהען קאנן זיך ניכט בעפעסטיגען, בעזאָנדערס אונזער'ע אין פאפיער פערצינזליכען ווערטהע וואורדען נור אין דייטשלאנד אנגעבראכט; אויף דען פראנצאָזישען אָדער ענגלישען מארקטען קאָממען זיא קוים פאָר."

„ווענן וויר נאך לאנגע מיט דער פערבעססערונג אונזערער וואהרונגס-פערהאלטניססע צאָגערן, זאָ ווערדען וויר געצוואונגען זיין, אונס איממער מעהר פאָן יענען פלאטצען צוריקקצוציעהען, וואָ וויר אונזערע פראָדוקטע אם בעסטען אבזעטצען אונד אונזערען בעדארף אם פאָרטהיילהאפטעסטען דעקקען קאננען. דיא אונס דורך דיא אָרטליכע לאגע אונזערעס לאנדעס אונד דורך יאהרהונדערטע אלטע בעציעהונגען בעשטיממטען מארקטע ווערדען וויר פערליערען, אונד ווענן וויר זיא שפאטער איבערהויפט צוריקק ערלאנגען, ווירד דיעס נור אום דען פרייז גראָסער אָפפער געשעהען קאָננען. לאנדער, וועלכע פאָם אָריענט וייט ענטפערנטער ליעגען, אלס אונזער לאנד, קאָננען דאָרט עהער איהרע וואארען אבזעטצען, אלס וויר. דאס איזט צום גראָסטען טהיילע דיא פאָלגע דער אונגערעגעלטען וואלוטא, דיא אונס יעדע אונטערנעהמונגס-לוסט רויבט אונד אונזערן האנדעלס-גייסט ערשלאפפען מאכט.

— דאָך דראָהט אונס ניכט נור דיא געפאהר, אונזערע אבזאטצ-פלאטצע צו פערליערען, זאָנדערן דאס נאָך פיעל גראָסערע איבעל, דאס וויר זאָצוזאגען גאנ'ץ פעראיינזאמט אים האנדעל בלייבען קאָננען."

דער פינאנצמיניסטער וויזט דאנן נאך, וועלכע ניטצליכע ווירקונג גערעגעלטע וואלוטא-פערהאלטניססע אויך אויף דיא וועחר-פאהיגקייט אונד אויף דיא מאכט-שטעללונג דעס שטאאטעס אויסאיבען קאָננען אונד שליעסט מיט פאָלגענדען וואָרטען:

„ווענן וויר אללעס צוזאממענפאססען, וואס איך איבער דיא ווירקונג אונזערער היייטיגען צושטאנדע אויף דיא ווירטהשאפטליכע פראָדוקציאָן, אויף האנדעל אונד געווערבע, אויף דען שטאאטס- אונד פריוואט-קרעדיט, אויף דיא ווירטהשאפטליכע אונד אללגעמיינע לאגע געזאגט האבע, קאָממען וויר צו דער שלוסספאָלגערונג, דאס דער היייטיגע צושטאנד שאדליך איזט, וועסהאלב ער בעהאָבען ווערדען מוסס. דאראויף איזט אונזער ציעל-בעוואוסטעס שטרעבען געריכטעט."

איבער דען שטאנד דער זאאטען

ליעגט איין אמטליכער בעריכט פאָן דיעזער וואָכע פאָר, אין וועלכעם עס הייססט:

אין דער אונטערען באטשקא ענטוויקקעלן יד דיא ווייצען-זאאטען דורכוועגס שאָן אונד שטעהען יעטצט מיט געריגגען אויסנאהמען אויסגעצייכנעט; נור פעראיינצעלט ווערדען קלאגען איבער דאס לאגערן דער זאאטען לויט. איינע זעהר שאָנע ענטוויקקלונג בעהמען דיא זאָממערפריכטע אונד האקקגעוואכסע. דער האנף ענטוויקקעלט זיך זעהר שאָן, עבענזאָ דער מאיז, וועלכער צומייסט בעהאקקט איזט. דיא האָפפענפלאנצע שטעהט אויסגעצייכנעט. דער רייז-אנבויא איזט אונטער גוטען אויסזיכטען פאָר זיך געגאנגען. דער שטאנד פאָן לוצערנער אונד דער וויעזען איזט גוט.

אים נאדי-קאניזשאער בעצירק זאָוויא אים זאלאער קאָמיטאט איבערהויפט האבען דיא הייפיגען רעגען אונד דער נאָרדווינד אונגינסטיג אויף דיא זאאטען געווירקט. אן פיעלען אָרטען האבען זיך דיא זאאטען געלאגערט. דיא ווייצען-זאאט שטעהט איבריגענס, אויסגענאָממען דיא פלאכען שטעללען, אויסגעצייכנעט. דער רעפס איזט צומייסט צוגרונדע געגאנגען. מילדעס וועטטער איזט זעהר ווינשענסווערטה.

אין דער שטיינאמאנגערער געגענד שטעהט דער ווייצען מיטטעלמאסיג, דער ראָגגען ענטשיעדען אונטער מיטטעל. דיא גערסטע האט זיך וועזענטליך געבעססערט, בעזאָנדערס אין דען טהאל-געגענדען; דאס גלייכע לאססט זיך איבער דען שטאנד דעס האפערס זאגען. פוטטערגעוואכסע אונד וויעזען ענטוויקקעלן זיך שאָן.

דיא ווייצ נזאאט איזט אים טאָראָנטאלער קאָמיטאט שאָן אונד שטעללט איין זעהר גוטעס ערנטע-רעזולטאט אין אויסזיכט. ראָגגען שטעהט גוט מיטטעל, גערסטע אונד האפער בעססערט זיך. אויך דיא האקק-געוואכסע נעהמען איינע גוטע ענטוויקקלונג. דיא גארטענ-געוואכסע אונד וויעזען זינד ציעמליך שאָן; לוצערנער האט אן מאנכען שטעללען דורך רויפען געליטטען. דער שטאנד דער אָבסט-ביימע איזט מיטטעלמאסיג, דער דער ווייגגארטען שוואך.

טאגעס-נייאיגקייטען.

(פאָרטזעטצונג אויס דעם הויפטבלאטטע.)

(דער "לעבענסרעטטער" דעס צארען.) אויס פעטערסבורג קאָממט דיא נאכריכט, דאס דער קירשנער קאָממיסאראָפף, דער אנגעבליכע לעבענס-רעטטער אלעקסאנדער II., געשטאָרבען איזט. עס איזט לאנגסט ערוויעזען, דאס ער דורכאוים ניכטס געטהאן האט, דאס לעבען דעס צארען צו שיטצען. מיט דעם אָרמען טייפעל האט מאן זיינערצייט איינען פורכטערליכען, עכט רוססישען שווינדעל געטריעבען. דיא זאכע פערהאלט זיך פאָלגענדערמאאסען: דער אטטענטאטער קאראקאזאָף האטטע, אלס ער דען פעהלשוסס אויף דען צארען אבגעגעבען, דיא פיסטאָלע פאָרטגעוואָרפען. אונטער דען ערסטען, דיא אויף דען קנאלל הערבייאיילטען, בעפאנד זיך אויך איין האָהערער אָפפיציער. דיעזער זאה אין דער נאהע דער שטעללע, פאָן דער אוים דער מאָרדער געשאָססען האטטע, איינען מענשען ליעגען, דער אנשיינענד בעטייבט וואר. דער אָפפיציער גלויבטע נון, דער מענש זייא דעם מאָרדער אין דיא ארמע געפאללען אונד פאָן דיעזעם צו באָדען געשלאגען. אין וואהרהייט וואר אבער דער יונגע קירשנער פאר שרעקק אומגעזונקען. ער ערהאָלטע זיך שנעלל ווידער אונד דער אָפפיציער אומארמטע איהן אונד שטעללטע איהן דער מענגע אלס דען "לעבענסרעטטער דעס צארען" פאָר. אים בריומף וואורדע ער דורך דיא שטראססען געפיהרט. ער וואר דער העלד דעס טאגעס. וואָ ער זיך בליקקען ליעס, וואורדע ער מיט ברויזענדעם יובעל עמפפאנגען; אים טהעאטער ערהאָב זיך בייא זיינעם ערשיינען דאס געזאממטע פובליקום אונד שטיממטע דיא נאציאָנאל-הימנע אן, דיא אָפפיציערס-קאָרפס גאבען איהם פעסטע, ביא דען האכסטען ווירדענטראגערן דעס שטאאטעס וואורדע ער אלס ערהענגאסט צור טאפעל געלאדען, מאן שענקטע איהם פפערדע אונד וואגען אונד איבערשיטטעטע איהן פערמליך מיט בריללאנטען. דער דאמאליגע פאָליציא-דירעקטאָר ערטהיילטע דעם צארען דען ראטה, "דיא איינבילדונג ניכט צו שטאָרען". דא דיעזע שטיממונג אין דער געזעללשאפט זעהר פיעל ווערטה זייא. דער צאר זאה דאס איין אונד קאָננטע נון נאטירליך ניכט אומהין, זיינעם "לעבענסרעטטער" זיינע דאנקבארקייט צו בעווייזען, טראָטצדעם געראדע ער דער ערסטע זיינע דאפיר וואר, דאס קאָממיסאראָפף גאר ניכט "גערעטטעט" האטטע. דער מיטצעגמאכער וואורדע אין דען אדעלסשטאנד ערהאָבען אונד צום הוסארענ-אָפפיציער ערגאננט, איבערהויפט אויף יעדע וויזע אויסגעצייכנעט. מאן גאב איהם אויך איינען האָפמייסטער צור זייטע, דער איהם בעססערע מאניערען בייצובריגגען פערזוכטע אונד בייא איינלאדונגען זיינען דורסט איבערוואכטע, דאמיט ער ניכט אין דער געזעללשאפט אלס בעזאָפפענער ערשיינען זאָלל. קאָממיסאראָפפ'ס פאטער, דער וועגען דיעבשטאהלס נאך סיביריען פערשיקקט וואר, וואורדע בעגנאדיגט אונד צוריקקגעהאָלט. אבער דער אלטע בעגאנן מיט דער לעבענסרעטטונג זיין געשאפט צו מאכען. ער שפיעלטע זיך אלס אינטימעז ראטהגעבער דעס צארען אויף, פערשפראך שטעללען אונד גאבטע שליעסליך דען בעהאָרדען זאָלכע שוויעריגקייטען, דאס מאן איהם אירגענדוואָ אין הויז קויפטע אונד איהן אוים דער הויפטשטאדט ענטפערנטע. אבער אויך דער שטערן דעס "לעבענסרעטטערס" זעלבסט פינג אן צו זינקען. דיא וואהרהייט בליעב ניכט פערבאָרגען אונד מאן שאמטע זיך דער טייטונג. קאָממיסאראָפף פערשוואנד אוים דער געזעללשאפט. ער זאָלל בייא מאָסקויא איין קליינעס גוט בעזעססען האבען.

(דאס טעסטאמענט פרייסשטאדטלער'ס.) בעקאננטליך האט דער קירצליך פערשטאָרבענע אנטאָן פאָן פריישטאדטלער איינע מילליאָן צור גרינדונג איינעס יידישען גימנאזיומס טעסטאמענטאריש הינטערלאססען. דיא געטויפטען טאכטער דעס פערשטאָרבענען האבען נון, וויא מאן מעלדעט, דאס טעסטאמענט אנגעפאָכטען, אין וועלכעם פיר זיא ניכט איינמאל דער פפליכט-טהייל פעסטגעזעטצט איזט.

חידה (*.

מלך אנכי ממלכים קדמונים\
אשר ערך מלחמה מול הראשונים;\
אם תוסיף כהנה למספר שמי הנעלם\
תמצא את הפרט קטן לבריאת עולם.

וו' איממערגוט, אלשוי-קובין.

*) שמות הפותרים יעלו בהעלה אשר יופיע ביום ו' הבעל.

רעטהזעל.

פאָלגענדע 9 וואָרטע זאָללען זאָ אנאייגאנדער געריייהט ווערדען, דאס איהרע אנפאנגס-בוכשטאבען איין יידישעס פעסט בעצייכנען:

1\. מאננליכער נאמע, 2. אלטבעריהמטע שטאדט אין אונגארן, 3. עפידעמישע קראנקהייט, 4. דייטשער פלוסס, 5. אונזינן, 6. איין צווייג דער נאטורוויססענשאפט, 7. גרונדלאגע דעס פאמיליענלעבענס, 8. איין עדעלשטיין, 9. איינע ראטהזעל-אויפגעבעריין.

ש. בלום, סיקסוי.

אויפלאָזונג דער ראטהזעל אין נוממער 59:

I. דער חידה: שבע, שבו, שבת, שבעות.

II. דעס ראטהזעלס: ווינטער, ווינצער.

ריכטיג האבען געלאָזט:

ביידע, דיא הערדען: י' א' זעעלענפיינד נ'-האלאס, ש' קעפעטש קלויזענבורג, מב"מ גראָסמאנן סקאָלע, פ' שטרוים אָסאדא, ס' קליינער סלאָבאָדזיא, פ' ויידלער טירנוי;

דיא חידה, דיא הערדען: ש' פאָללאק נ'-דאָראָגה, ד' לאָווי מ'-פראטא, ל' לאָווינגער פעטראָשעני, י' ד' שטיין ערדאָ-סט' דיאָרדי, ב' שטיינער באקאָני-רעדע, א' שאכטער פרזעצלאוו, ש' בלום סיקסוי, י' ניימאנן ליפטוי-ראָזענבערג, מ' שאלאמאָן טשושא, א' וויסס נ'-שאָא, א' וויזעל מ'-סינעט, מ' קאָניגסבערג סערעדניע, י' א' שוואַרין ק'-מאָנאָשטאָר, ה' לעפקאָוויטש אָל-ליסקא, צבי פארקאש טשעהטעלקע, וו' ריינעלהויפט זבאָראָ, מ' א' כ"ין טשעננער, מ' ראָטה קלויזענבורג, מ' גינצלער נעסטהעלי;

דאס דיייטשע, דיא דאמען: ערנעסטינע נוטמאנן פאָרדאָ-ענטש, קאראָלינע שטיין קלויזענבורג, רעגינא ניימאנן אונד פאני פיש ליפטוי-ראָזענבערג, אירמא אונד פאני גינצלער נעסטהעלי.

אן דען פיעלען זיסינקייטען דען מאגען פערדערבען קאָננטען, אונד זאָ דיענטע ער איהנען אויך מיט איינעם ביטטערן „אבער".

„אבער דיא זאכע האט אויך איינע אנדערע זייטע", פוהר גראף טשאקי אין זיינער רעדע פאָרט. „עס טויכט דיא האָכוויכטיגע פראגע אויף, וויא דיא איינצעלהייטען צו רעגעלן זייען, וועלכע זיך אויף דיא פערהאַלטניססע דער יידישען קאָנפעסיאָן צום שטאאטע אונד צו דען איבריגען קאָנפעסיאָנען בעציעהען. וואָרין איסערט זיך דאס פערהאַלטניס דער קאָנפעסיאָן צום שטאאטע אם דייטליכסטען? דארין, דאס פעסטגעשטעללט ווירד, וואס אויסשליעסליך צום קאָנפעסיאָנעללען ווירקונגס-קרייזע געהאָרט, אונד וואס דאסיעניגע איזט, וואָ דער שטאאט זיך איינמענגען דארף. אבער עס איזט איהנען דאָך, מיינע הערען, וואָהל בעקאננט, דאס עס דיעסבעציגליך אין דער יודענשאפט זעלבסט קיינע גלייכמאַסיגע אויפפאססונג גיבט. איין טהייל דער יודען שטעהט אויף דער באזיס דער קאָנגרעסס-בעשליססע, איין אנדערער טהייל האט דיעזע ניכט אקצעפטירט. דיא ביידען פארטייען האבען אָרגאניזאציאָנס-שטאטוטען, דיא אויף פערשיעדענען גרונדלאגען בערוהען, אונד זיא האבען זיך ווירקליך אויך אויף פערשיעדענען גרונדלאגען אָרגאניזירט".

„נון שיינט עס מיר דורכאוים אונמאָגליך, איינע גלייכמאַסיגע אויטאָנאָמיע אינס געזעטץ אויפצונעהמען, דא איין גראָסער טהייל דער יודענשאפט דיא קאָנגרעסס-בעשליססע ניכט אקצעפטירט האט: מאן קאנן דאָך ניעמאנדעם איינע אויטאָנאָמיע אויפדראַנגען! דיא פערשיעדענען אָרגאניזאציאָנען אינס געזעטץ אויפצונעהמען, וואַרע מיינעם ערכטענס עבענפאללס ניכט צוועקמאַסיג. דארום מוס איך אלזאָ שליעסען, דאס עס יעטצט נאָך צו פריה וואַרע, מיט דיעזעם טהיילע דער פראגע זיך צו בעשאַפטיגען, אונד דאס עס יעטצט נאָך אונמאָגליך איזט, היניזכטליך דיעזער פראגע אין איינעם געזעטצע צו פערפיגען. דיא פראגע האט נאָך איינען אנדערן טהייל: נאַמליך, וויא דאס פערהאַלטניס צו דען כריסטליכען קאָנפעסיאָנען פעסטגעשטעללט ווערדען זאָלל. דיעזעס פערהאַלטניס בעשטעהט אין צווייא הויפטפראגען: אין דער פראגע דער עהע אונד דער פראגע דעם איבערטריטטס."

„דיא פראגע דער עהע קאנן צוועקמאַסיג, קלוג אונד דען אומשטאַנדען ענטשפרעכענד נור אים אללגעמיינען בירגערליכען געזעטצבוכע געלאָזט ווערדען, אונד צוואר אין יענעם טהיילע דעסזעלבען, וועלכער פאָן דעם עהע- אונד פאמיליען-רעכטע האנדעלן ווירד; דיעס פאַללט אלזאָ וועג. אבער עס בלייבט דאנן נאָך דיא פראגע דעם איבערטריטטס, וועלכע מיינעם עראכטענס אין דיעזעם געזעטצע יעדענפאללס געלאָזט ווערדען מוסס, וויל זיא ניכט אנדערוואָ געלאָזט ווערדען קאנן."

„נאך אללדעם איזט אלזאָ מיינע אנזיכט פאָלגענדע: מאן קאנן דיא רעצעפציאָן ניכט גאנץ איינפאך פערווייגערן; אבער אויך אין בעטרעפף דער איבריגען דעטאילס איזט צו ערוואַגען, אין וועלכעם מאסע אונד אין וועלכער וויזע זיא אין דיעזעם רעצעפציאָנס-געזעטץ צום אויסדרוקק קאָממען זאָללען. יעדענפאללס מוסס מאן מיט דיעזער פראגע זיך בעשאַפטיגען אונד זיא אין נאהער צוקונפט דער לאָזונג צופיהרען".

וואס גראף טשאקי אין דער פאָרגעסטריגען רייכסטאגס-זיטצונג איבער דיא רעציפירונג איסערטע, דאס האט ער יא פאָריגע וואָכע אין דער קאָנפערענץ דער ליבעראלען פארטייא שאָן איינמאל געזאגט; אבער דער איבעראוס פריינדליכע מיניסטער האָטטע, וויא זיינע פריהערען איסערונגען זאָ זעהר פיינליך אויף דיא קאָנגרעססלער ווירקטען, וועסהאלב ער איהנען יעטצט איין ווענינ מעהר צוקקער רייכטע, דאמיט זיא דיא ביטטערע פיללע לייכטער פערשלוקקען קאָננען.

אונד דיעזע פיללע זאָללטע דען שוואַרמערן אויך איינע היילענדע ארצנייא זיין — איין מעדיקא-מענט, וועלכעס זיא פאָן זאָ מאנכען איבעלן קוריערן קאָננטע.

אָב עס פאָן ווירקונג זיין ווירד, איזט נאָך זעהר פראגליך.

טעלעגראממע.

קאָפענהאגען, 26. מאי. דער טאג דער גאָלדענען האָכצייט דעס קאָניגס-פאארעס ווארדע מיט דעם געלייטע אללער גלאָקקען פייערליך עראָפפנעט. מוזיק דורכצאָג דיא פעסטליך בעלעבטען שטראססען, דערען הייזער אָהנע אויסנאהמע רייך געשמיקקט זינד. אום 10 אוהר פוהר דער קאָניג אונד דיא קאָניגליכע פאמיליע אונטער דעם יובעל דער בעפאָלקערונג נאך דער שלאָסקירכע, וואָבייא דיא מאיעסטאַטען דען פראכטפאָללען, פאָן דען קאָפענהאגענער האנדווערקערן אלס פעסטגעשענק געווידמעטען גאלא-וואגען בענוטצטען. דעם וואגען דער מאיעסטאַטען פאָלגטען דיא פירסטליכען גאַסטע אין פעסטליכעם אויפצוגע. נאך דעם בעענדעטען גאָטטעסדיענסטע פאססירטע דער פעסטצוג דיא גראָסע עהרענפפאָרטע, וואָ אָבערפראַזידענט קליין אן דער שפיטצע דעס מאגיסטראטס אונד דער קאָממונאלבעהאָרדען דיא מאיעסטאַטען נאמענס דער שטאדט קאָפענהאגען בעגריססטע. אויף דיא אנשפראכע דעס אָבער-פראַזידענטען אנטוואָרטעטע דער קאָניג, ער זייא טיעף גערידהרט פאָן דער איבערוואַלטיגענדען, ליעבעפאָללען טהיילנאהמע. ער זייא דורך אונד דורך קאָפענהאגענער אונד וויססע צו שאַטצען, וואס ער אין דען 61 יאהרען, זייט ער אלס יינגלינג צור שטאדט הערייננעוואנדערט, געלערנט האבע. ער ערביטטע דען זעגען דעס האָכסטען פיר דאס לאנד, דאס פאָלק אונד דיא שטאדט קאָפענהאגען, דערען בעוואָהנער ער אלס ברידער אונד קינדער בעטראכטע.

קאָפענהאגען, 26. מאי. וויא איין היעזיגעס בלאטט מיטטהיילט, ווירד דער קאיזער פאָן רוסלאנד אם דיענסטאג נאך קיעל אברייזען. איינע אנדערווייטיגע בעשטאַטיגונג דיעזער מעלדונג פעהלט.

לעמבערג, 26. מאי. נאך איינעם ווארשויער טעלעגראממע ווערדען דער צאר אונד דיא צארין אויף דער ריקקרייזע פאָן קאָפענהאגען זיך אייניגע טאגע אין ווארשוי אויפהאלטען, וואָ בערייטס דאס „לאציענקי"-שלאָסס אין שטאנד געזעטצט ווירד. איהרע מאיעסטאַטען ווערדען זיך היערויף צור יאגד נאך לובאָהעגעק בעגעבען. — אן דער גרענצע ווערדען פאסט זאַממטליכע אוים אָסטעררייך קאָממענדען פערזאָנען פאָן דען רוסישען בעהאָרדען אוננאכזיכטליך איינער שטרענגען רעוויזיאָן אונטערצאָגען.

ראָם, 26. מאי. דער פריהערע מיניסטער-פראַזידענט קריספי ווירד זיך מאָרגען בייא דער פייערליכען ענטהיללונג דעס גאריבאלדי-מאָנומענטס אין פאלערמאָ איבער דיא פאָליטישע לאגע אין איטאליען אויסשפרעכען.

בריעפקאסטען דער רעדאקציאָן.

לרב פלוני: אף כי לא השמיעני כמ"ה מאז את כל הטובה אשר עשה למעני ואת היגיעה אשר יגע לטובת המ"ט „יידישעס פאָלקסבלאטט" רבים וכן שלמים ספרו לי את כל ונכחת. יקח נא מעכ"ת בזה את תודתי מקרב לב ואת הבטחתי הנאמנה שכל מגמתי גם עתה לשמח את לבבו הטהור ולבב כל יראי ה' והושבי שמו. את כל אשר כמ"ה דורש ממני במכתבו הנפלא המלא חכמה מוסר ויראת ה', אותו אשמור לעשות. ובזה שלום שלום אקרא לכבוד הדרת תורתו נ"י! — הערין ווי' ריעגעלדהויפט אין זבאראָ: ביז 1. אויגוסט פאָרגעמערקט. — הערין A. B. אין Z.: איהרע ווי' צושריפט דעם בעטרעפפענדען איינגעהאַנדיגט. ווענן ער עס פיר קאָנוועגאבעל פינדעט, ווירד ער איהנען וואָהל שרייבען. — הערין ז' לעווי אין ב"ב: וויר אנערקעננען, דאס זיא מיט דער פראַנומערא-ציאָן אימטער מן הזריזין מקדימין זינד. איהר וואונש בערייטס אויסגעפיהרט. — „איש מבית לוי": געווינשטעס געהט הייטע אן איהרע וו' אדרעססע אב. פיר דאס געשיקקטע האבען וויר לײדער קיינען רוים. — להר"הג מו"ה ר' שלמה כ"ץ נ"י בק"ק ה'-סאבאָסלוי: את העלים החסרים שלחנו. — הערין ה' גראָס אין האמאָננא: פערלאנגטעס געשיקקט. ווענן דעם אנדערן בעליעבען זיא, אונס נאך אבלויף צו עראיננערן. — הערין ה' גאָטטריענער אין איהעלי: דאס בלאטט עקזיסטירט נאָך היער אלס מאָנאטס-שריפט, האט זיך אבער דורך זיינע ריכטונג זעלבסט צו גרונדע געריכטעט. בעסטען גרוס! — הערין א' וויס אין ב'-שאיאָ: הערצליכען דאנק פיר איהרע פריינדליכע צושריפט! — הערין איג' ניימאנן אין ל'-ראָזענבערג: וויא זיא זעהען, זינד וויר איהרעם נ' וואונשע, דען אויך פיעלע אנדערע לעזער געאיסערט האבען, צופאָרגעקאָממען. — הערין איג' קליין אין מ'-קאסאני: געווינשטעס בעקאָממען זיא בייא פראנץ וואלזער בודאפעסט, ראָטטענביללער-גאססע נומ' 66. — הערין מ' קאָהן אין וואללענדאָרף: לאָז ניכט געצאָגען. דער בעטרעפפענדע האט זיך „משה ארי' ליב כ"ץ" אונטערשריעבען. — הערין ס' האָראָוויטץ אין האדהאז: 1.) עראיננערן זיא אונס ניטינסט, ווענן עס צו ענדע זיין ווירד. 2.) קאנן איין געשאַפט עראָפפנען אונד אום איינען „איפאר-שיין" אנזוכען. 3.) ניכט געצאָגען; וויר ווערדען דיעזעס פאפיער עבענפאללס אין דען קורז אויפנעהמען. — הערין ה"י לעפקאָוויטש אין אָל'-ליסקא: מאכען זיא דען שול-אינשפעקטאָר דארויף אויפמערקזאם, דאס זיין פאָרגעהען מיט דעם מיניסטעריאל-ערלאסס צאהל 24237 פאָם יאהרע 1891 אין ווידערשפרוך שטעהט. — הערין ש' בלום אין סיקסוי: 1.) בערייטס געשעהען. 2.) ערסט נאך אבלויף. 3.) אבגעגאנגען. — הערין י' הויזער אין יאמעלניצא: ניכט געצאָגען. אמאָרטיזאציאָנס-קאָסטען צירקא 20 גולדען פער שטיקק. — אן מעהרערע, דיא איבער אונרעגעלמאַסיגע צושטעללונג אונזערעס בלאטטעס קלאגען: וואָללען זיא זיך היעריבער בייא אונס אין דייטשער אָדער אונגארישער שריפט בעשווערען, דאמיט וויר בייא דער היעזיגען פאָסט-דירעקציאָן דיא געאייגנעטען שריטטע אונטערנעהמען קאָננען, אום דעמיעניגען, דער דאהינטער שטעקקט, דאס זויבערע האנדווערק צו לעגען.

ווענען מאנגעלס אן רוים מוס דיא בעאנטוואָרטונג אללער איבריגען אנפראגען פיר נאַכסטע נוממער צוריקבלייבען.

קאָנקורז.

אין דער אָרטהאָדאָקסען איזר' געמיינדע צו Nyir-Bogát איזט דיא שטעללע איינעס שו"ב אונד מ"צ, דער צוגלייך איין טיכטיגער בעל תפלה אונד בעל קורא איזט, צו בעזעטצען. געהאלט 8 גולדען וואָכענטליך, פרייע וואָהנונג, גאנצע שהיטה אונד נעבענ-עמאָלומענטע. — רעפלעקטאנטען מיססען פערזאָנליך איהרע קבלות אונד התרות פאָן אנערקאננטען אָרטהאָדאָקסען רבנים פאָרצייגען. דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא רייזע-קאָסטען פערגיטעט.

בונאד, יום ה' פ' אחרי תרנ"ב לפ"ק.

יצחק כ"ץ
פראזעס.

קליינע אנצייגען.

אין דיעזער רובריק קאָסטעט יעדעס איינפאכע וואָרט 2 קר' יעדעס מיט פעטטען בוכשטאבען געדרוקקטע וואָרט 3 קר'. איזט דיא אנצייגע אויך מיט איינער דייטליכען אדרעססע אנגעגעבען, זאָ מיססען דאפיר סעפאראט 30 קר' אן שטעמפעלגעביהר ענטריכטעט ווערדען. — אויסקינפטע איבער דיא אנצייגען ערטהיילט דיא אדמיניסטראציאָן אונזערעס בלאטטעס יעדעם אונענטגעלטליך; שריפטליכע אויסקינפטע ווערדען יעדאָך נור געגען איינזענדונג דער נאָטהיגען פאָסטמארקע ערטהיילט.

90 העקטאָליטער שליוואָוויץ.

פאָרציגליכע וואארע, פערקויפט אין גראָסערען אונד קליינערען בעשטעללונגען

Lőb Lajos, Vármező, Szilágy megye.

מיטטעל

צום שטיללען דעס צאהנשמערצעס אונד צור היילונג דעס צאהנפליישעס. איין פלאַשכען זאממט געברויכס-אנווייזונג 40 קר'. — וואָ? זאגט דיא עקספעדיציאָן ד' בל'.

Herausgeber und Redacteur: M· Dornbusch.

Budapest, 1892. Druck von Sam. Márkus, Dorotheagasse 6. (Wurmhof.)